

**Dabas taku ierīkošana
un apsaimniekošana
īpaši aizsargājamos biotopos.**

Jūrkalne, 2005. gada 7. Oktobris

Kas ir dabas taka?

Dabas taka ir pievilcīgs, vērtīgs dabas objektu secīgs, iezīmēts virknējums dabas teritorijā, kurā izveidots apmeklētājiem piemērots celiņš un kuras mērķis ir piesaistīt cilvēkus dabai, dot iespēju to baudīt un izzināt videi draudzīgā veidā.

Izplatītākie dabas taku veidi:

- botānikas vai dendroloģiskās,
- ģeoloģijas vai ģeomorfoloģiskās,
- zooloģijas,
- biotopu,
- ainavu un citi.

Kas raksturo labu dabas taku?

- ir pārdomāti iekārtota un labi uzturēta,
- ir labi organizēta saistībā ar centrālo tēmu,
- harmoniski iekļaujas apkārtējā ainavā,
- interpretē vidi, sniedz nozīmīgu un atbilstošu informāciju,
- izklaidē un priecē apmeklētājus, rada interesi,
- ir apmeklētājam piemērota un droša.

Dabas takas elementi.

- aktīvas izglītības un izziņas iespējas

Dabas takas elementi.

- informācija pie objektiem, interaktīvi objekti, gids, brošūras

Dabas takas elementi.

- Informācija par takas objektiem, takas garumu un apskates laiku, uzvedības noteikumiem

Dabas takas elementi.

- Dabas un kultūrvēsturiskie objekti tādā attiecībā, lai nezustu takas dabas raksturs.

Dabas takas elementi.

- dabas aizsardzības prasību ievērošana - jūtīgo teritoriju, jūtīgo un apdraudēto sugu nepakļaušana apmeklētāju radītiem riskiem, apmeklētāju plūsmas vadība ar infrastruktūras objektu palīdzību

Dabas takas elementi.

- pastāvīgs takas apsaimniekotājs, kura uzdevums ir rūpēties par takas uzturēšanu kārtībā, iekasēt maksu, sniegt informāciju un palīdzību apmeklētājiem

Dabas takas elementi.

Norādes zīmes.

Dabas takas elementi.

- Dabas aizsardzības prasību ievērošana - jūtīgo teritoriju, jūtīgo un apdraudēto sugu nepakļaušana apmeklētāju radītiem riskiem, apmeklētāju plūsmas vadība ar infrastruktūras objektu palīdzību.

Dabas takas elementi.

- Saprātīgi veidota infrastruktūra, kuras pamatmērķis ir dabas aizsardzība, nevis tūristu ērtība.
- Pastāvīgs takas apsaimniekotājs, kura uzdevums ir rūpēties par takas uzturēšanu kārtībā, iekasēt maksu, sniegt informāciju un palīdzību apmeklētājiem.

Dabas takas elementi.

Atpūtas un ugunsroku vietas.

Dabas takas elementi.

Tilti un kāpnes

Takas organizācijas zonas:

- takas virsma - vieta, pa kuru pārvietojas apmeklētājs,
- pieguļošās apmales - teritorija gar takas virsmu, kas ir attīrīta drošības apsvērumu un ērtības dēļ,
- takas koridors - viss, ko apmeklētājs redz, stāvot uz takas,
- buferzona vai aizsargjosla - teritorija, kas attur apmeklētāju no nevēlamām aktivitātēm vai bīstamām vietām, kā arī norobežo piekļūšanu jūtīgām teritorijām.

Takas plānošanas soļi:

- iniciatīvas grupas izveidošana,
- pieprasījuma un piedāvājuma izpēte,
- takas veidošanas mērķa definēšana,
- potenciālo sadarbības partneru apzināšana,
- teritorijas izpēte,
- zemes īpašnieku apzināšana,
- konsultēšanās ar zemes īpašniekiem,
- konsultēšanās ar vides speciālistiem,
- takas tehniskā plāna un tāmes sagatavošana,
- takas apsaimniekošanas modeļa izraudzīšanās,
- līdzekļu un darbaspēka piesaiste,
- takas izveidošana un labiekārtošana,
- tuvumā esošo iedzīvotāju iesaistīšana papildus servisa radīšanā,
- apkalpojošā personāla un gidu sagatavošana,
- reklāmas materiālu sagatavošana un izplatīšana.

Dabas takas ierīkošanas mērķi

Aizsargāt vidi

- vides aizsardzības popularizēšana,
- bioloģiskās daudzveidības saglabāšana,
- saprātīga un ilgspējīga teritorijas izmantošana,
- apmeklētāju motivēšana videi draudzīgai uzvedībai,
- apmeklētāju plūsmas organizēšana un vadīšana,
- apsargāt jutīgās teritorijas, apdraudētās sugas un unikālus objektus.

Attīstīt tūrismu

- piesaistīt teritorijai apmeklētājus,
- dažādot tūrisma piedāvājumu,
- pagarināt tūrisma sezonu,
- nopelnīt līdzekļus takas uzturēšanas izdevumu segšanai.

Vides izglītībā

- intereses radīšana par dabu, tās likumsakarībām un aizsardzību,
- tūristu un vietējo iedzīvotāju vides apziņas veidošana ar izziņu taku palīdzību,
- novada dabas un kultūras vērtību apzināšana un popularizēšana,
- vides procesu mijiedarbības novērošana un izskaidrošana.

Pašvaldību interešu realizēšanā

- veicināt tūrisma attīstību pašvaldības teritorijā,
- paaugstināt iedzīvotāju pašapziņu un veicināt iniciatīvu,
- lietderīgāk izmantot dabas resursus,
- sakārtot teritoriju,
- veicināt uzņēmējdarbību,
- veidot vienotu dabas un tūrisma objektu tīklu,

Kas kavē taku veidošanu?

- pašvaldību un citu iesaistīto pušu inertums,
- privātpašnieku savtīgās intereses,
- nesakārtota infrastruktūra (pievadceļi),
- atšķirīgi uzskati par to, kas ir videi draudzīgs,
- sadarbības trūkums starp kaimiņiem,
- līdzekļu trūkums,
- taku uzturēšanas slogs,
- pieredzes trūkums un neprasmē piesaistīt līdzekļus,
- speciālistu trūkums,
- iedzīvotāju negatīva attieksme pret tūristiem,
- konflikts starp attīstības interesēm un dabas aizsardzības dēļ noteiktiem ierobežojumiem,
- īsa tūrisma sezona.

Sadarbības partneri taku veidošanā.

Pašvaldības
VAS “Latvijas meži”, mežniecības,
Mežu īpašnieki,
Zemnieku saimniecības,
Lauku tūrisma uzņēmumi,
Aizsargājamo teritoriju administrācijas,
Nevalstiskās organizācijas,
Skolas.

Takas iekārtošana.

Vietas izvēles kritēriji:

- dabas daudzveidība,
- sasniedzamība,
- drošība,
- ietekme uz vidi

Konfigurācija:

- takas posmi nedublēja,
- takā vienlaikus var atrasties vairākas grupas,
- takas sākums un beigas atrodas vienā vietā.

Draudus videi takās rada šādi apstākļi:

- izbradāšana un nomīdīšana,
- nepietiekoša teritorijas izpēte,
- uzskats, ka teritorijā nekas nav jāaizsargā,
- paaugstināts augsnes mitrums,
- nepietiekamas rūpes par aizsargājamo augu un dzīvnieku atradnēm takā,
- taku izmantošana putnu perēšanas un citu dzīvnieku vairošanās periodā,
- takas piesārņošana ar atkritumiem,
- augu plūkšana, laušana,
- nekontrolējama apmeklētāju uzvedība un kustība

Vides aizsardzībai takā kalpo:

- takas infrastruktūra,
- informācija par uzvedības noteikumiem,
- brīdinājuma marķējums par bīstamām vietām,
- aizsargbarjēras,
- maršruts, kas ved apkārt jutīgām teritorijām un apdraudētu sugu atradnēm,
- takas seguma regulāra uzturēšana kārtībā,
- apmeklētāju skaita ierobežojumi putnu perēšanas un citos saudzēšanas periodos,
- iespēja apmeklētājiem piedalīties talkās,
- īpaši retus augus nerādīt plašai publikai,
- sakopta vide.

Finanses nepieciešamas:

- objekta izpētei un kartēšanai,
- takas shēmas izstrādei,
- informācijas un norādes zīmju izgatavošanai,
- informācijas zīmju transportēšanai,
- celiņu un kāpņu ierīkošanai,
- tiltiņu ierīkošanai,
- pievadceļu sakārtošanai,
- autostāvvietu ierīkošanai,
- atpūtas vietu izveidošanai,
- takas izkopšanas darbiem,
- atkritumu urnu un tualešu uzstādīšanai.

Takas regulārie uzturēšanas izdevumi:

- darbinieku un gidu atalgojums,
- materiāli takas infrastruktūras uzturēšanai kārtībā,
- transporta izdevumi,
- saimnieciskie izdevumi teritorijas uzturēšanai,
- informācijas materiālu atjaunošanai un pavairošanai,
- telekomunikācijas un pasta izdevumi.

Ar ko jāsapakaņo takas ierīkošana?

- Valsts zemes dienests,
- Reģionālā vides pārvalde,
- Valsts meža dienests,
- Dabas aizsardzības pārvalde,
- Pašvaldības vai būvvalde,
- Kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija.

Paldies, ka klausījāties!

Andris Maisiņš
Dabas parks Pape
dabas_parks_pape@inbox.lv
Tālrunis 9494519

Prezentācijas sagatavošanā izmantoti CESAM
metodiskie ieteikumi